

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____Юлія СЕРПЕНІНОВА
_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

на тему: Організація обліку і аудиту виробничих запасів.

Здобувачки групи ОП-91а, Мартиненко Олександри Олександрівни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Олександра МАРТИНЕНКО

Керівник к.е.н., доцент

Олена КРАВЧЕНКО _____

Суми – 2023

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи на тему:
«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ»
студентки Мартиненко Олександри Олександрівни

Актуальність роботи зумовлена тим, що виробничі запаси виступають частиною різних господарських операцій, що характеризуються не тільки обсягом та структурою, а також й ліквідністю. Вони дозволяють забезпечити постійність, ритмічність та безперервність процесів діяльності різних підприємств, потребують значних розмірів капіталовкладень, певною мірою дозволяють гарантувати його економічну безпеку. Від стану організації їх бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту на пряму залежать точність визначення результатів діяльності, фінансовий стан підприємства, рівень його конкурентоспроможності, ефективність роботи в цілому.

Метою написання кваліфікаційної роботи - є дослідження теоретичних та методичних аспектів обліку і контролю виробничих запасів, встановлення проблемних питань та розробка напрямів їх вдосконалення.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і аудиту виробничих запасів.

Предметом дослідження є певна сукупність теоретичних та методичних аспектів організації обліку і аудиту виробничих запасів.

Інформаційною базою кваліфікаційної бакалаврської роботи виступали різні нормативно-законодавчі акти, підручники, періодичні та наукові публікації за темою кваліфікаційного дослідження.

Основний науковий результат роботи полягає у такому:

- виробничі запаси є об'єктивною закономірністю для будь-якого підприємства, тому раціональне управління ними вимагає своєчасного оперативного обліку і контролю за їх надходженням та використанням;
- визначено основні проблемні питання щодо організації бухгалтерського обліку та аудиту виробничих запасів;
- проведення контролю запасів дозволяє визначати дотримання законності, доцільності, правильності відображення та оформлення операцій щодо руху запасів на підприємстві,
- зазначено на необхідність належного формування інформації щодо визначення первісної вартості виробничих запасів
- визначено основні альтернативні елементи облікової політики щодо виробничих запасів;
- виділено фактори як зовнішнього, так і внутрішнього характеру, які слід враховувати при виборі варіанту оцінки запасів при їх вибутті,

оскільки вони по-різному впливають на процес вибору методів оцінки та неоднаково впливають на результати діяльності підприємства;

- розглянуто питання проведення інвентаризації щодо можливості списання виробничих запасів в умовах воєнного стану, а також проведення їх оцінки внаслідок такого стану.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної бакалаврської роботи розглядалися на ІХ Міжнародній студентській науково-практичній інтернет-конференції, імені професора Л. М. Крамаровського (20 квітня 2023 р. м. Одеса).

Одержані результати можуть бути використані підприємствами для покращення організації й методики обліку та аналізу виробничих запасів.

Ключові слова: запаси, виробничі запаси, облік, аудит, класифікація, оцінка, визнання, оформлення, інвентаризація.

Зміст кваліфікаційної випускної роботи викладено на 50 сторінках, зокрема список використаних джерел із 44 найменувань, розміщений на 6 сторінках. Робота містить 1 таблицю, 4 рисунки, а також 11 додатків, розміщених на 12 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2023 рік.

Рік захисту роботи – 2023 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. зав. кафедри
к.е.н., ст. викладач
_____ Олексіч Ж.А.
(підпис)
«__» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
студента 4 курсу, групи ОП-91а
Мартиненко Олександри Олександрівни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «Організація обліку і аудиту виробничих запасів» затверджена наказом по університету від «25» травня 2023 року № 0568-VI
2. Термін подання студентом закінченої роботи «13» червня 2023 року
3. Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні питань щодо теоретичних та методичних аспектів обліку та аналізу виробничих запасів, встановлення проблемних питань та розробка напрямів їх вдосконалення.
4. Об'єктом дослідження є процес організації обліку і аудиту виробничих запасів.
5. Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та засад організації обліку та аудиту виробничих запасів.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали фахових видань та науково-практичних конференцій, нормативно-правові документи з регулювання обліку та аудиту виробничих запасів.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Теоретичні та методичні аспекти організації обліку виробничих запасів» - 01 травня 2023 року

(назва – термін подання)

У розділі 1 розкрити сутність, значення, класифікацію, визнання та оцінку, методику обліку виробничих запасів, запропонувати напрями вдосконалення -----

Розділ 2 «Теоретичні та методичні аспекти аудиту виробничих запасів» - 19 травня 2023 року_____

(назва – термін подання)

У розділі 2 розглянути значення та сутність, основні етапи аудиту виробничих запасів, порядок проведення інвентаризації виробничих запасів

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Дата видачі завдання: «14» червня 2023 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Кравченко О. В.

Завдання до виконання одержав _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Мартиненко О.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	9
1.1. Поняття, класифікація та оцінювання запасів	9
1.2. Методика обліку виробничих запасів	13
1.3. Напрями вдосконалення організації обліку виробничих запасів.....	18
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	24
2.1. Значення та сутність, основні етапи аудиту виробничих запасів...24	
2.2. Інвентаризація як основний метод контролю запасів.....	27
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	38

ВСТУП

Важливим елементом діяльності будь якого підприємства є його виробничі запаси. Вони також виступають найбільш важливою та значною частиною оборотних активів підприємства, використовуються як у виробничому процесі, так і в процесі управління. Саме їх достатня наявність та раціональне використання обумовлюють успішність та безперервність виробничого процесу, впливаючи на ефективність роботи підприємства. Тому питання організації та особливостей їх обліку та контролю характеризуються актуальністю та дозволяють забезпечити закономірність їх руху та є важливим фактором управління.

Проведенням досліджень щодо загальних питань обліку і контролю запасів присвячені праці таких вчених, як: Білуха М.Т., Голов С.Ф., Кужельний М.В., Лінник В.Г. та ін. Незважаючи на велику кількість таких наукових доробок, різні зміни в нормативно-законодавчій базі вказують на її актуальність та змушують до подальших досліджень.

Основною метою написання даної роботи можна визначити вивчення теоретичних і методичних аспектів організації обліку і аудиту виробничих запасів та розробка можливих шляхів вдосконалення.

Вирішення даної мети передбачає розв'язання наступних завдань:

- висвітлити теоретико-методичні аспекти організації обліку виробничих запасів: сутність, класифікацію, оцінку, документальне оформлення та відображення на рахунках;
- дослідити теоретико-методичні аспекти організації аудиту виробничих запасів, а саме: мету, завдання, джерела, методик проведення;
- на підставі проведеного дослідження запропонувати напрями вдосконалення обліку та аудиту виробничих запасів.

Об'єктом дослідження в роботі виступає процес організації обліку та контролю виробничих запасів.

Предметом дослідження в роботі виступає сукупність теоретико-методичних аспектів обліку і аудиту виробничих запасів на підприємствах.

Дослідження питань організації обліку і аудиту виробничих запасів проводилося за допомогою загальнонаукових методів: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, групувань, порівняння, а також спеціальних: оцінки, подвійного запису, документації та ін.

Базою дослідження виступали різні нормативно-законодавчі документи, матеріали періодичних видань, дані з мережі Інтернет та ін.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

1. 1. Поняття, класифікація та оцінювання запасів

Об'єктивною закономірністю для будь-якого підприємства є виробничі запаси, оскільки саме вони забезпечують ритмічність та безперервність виробничого процесу. В умовах сьогодення господарювання значно збільшується рівень відповідальності та самостійності підприємства щодо механізму розробки та прийняття результативних управлінських рішень, у тому числі й в частині забезпечення оптимального комплектування та економічного використання виробничих запасів. Так щоб вдало конкурувати на ринку, необхідно постійно прогнозувати і аналізувати рентабельність закупівлі запасів у постачальників і виробництва різноманітних видів продукції, порівнюючи витрати за звітні періоди і визначаючи потенційний прибуток [3]. Слід відмітити, що на багатьох підприємствах наявна система обліку та контролю управління запасами виробництва не відлагоджена і працює неефективно. Це призводить до збоїв у своєчасному забезпеченні виробничого процесу необхідною сировиною і матеріалами або навпаки до їх надмірного накопичення в цехах та на складах. У процесі здійснення діяльності на підприємствах відбувається їх постійний рух, що може призвести до різних облікових помилок або певних зловживань з метою розкрадання наявних дефіцитних і цінних матеріалів. Через ефективне управління запасами на підприємстві можна забезпечити та підтримувати їх оптимальну кількість за обсягом та види за складом для успішної реалізації стратегічного плану діяльності.

Сутність терміну «запаси» досліджувалося багатьма теоретиками та практиками, які розглядали їх як: матеріальні запаси, виробничі запаси, матеріальні цінності, матеріальні ресурси. Так, наприклад, запаси виробництва -

це предмет певної праці, який приймає участь одночасно із засобами праці у виготовленні готової продукції [38]. Матеріальні запаси є засобами виробництва, які включають в себе предмети та засоби праці [13].

Задля уточнення і поглиблення його сутності розглянемо ключові з них – додаток Б. На нашу думку, від терміну та поняття матеріальних ресурсів необхідно відділяти поняття виробничих запасів, які є більш загальним поняттям, аніж матеріальні або виробничі запаси. Так, теоретично все ж таки виробничі запаси є певними предметами праці, використані один раз у процесі виробництва та при цьому їх вартість повністю переноситься на готову продукцію. Отже, запаси можна визначити як основну складову активів, виробничого капіталу підприємства, що можуть бути використані у вигляді матеріалів або сировини для виробництва певної продукції, яка призначена для реалізації, надання послуг чи виконання робіт [8].

Передусім раціональне управління виробничими запасами вимагає своєчасного оперативного обліку і контролю за їх надходженням та використанням. На підприємствах на формування запасів впливають різні фактори - рис. 1.1

Рисунок 1.1. – Фактори впливу на формування запасів на підприємстві

Безпосередньо основи методології щодо формування звітної інформації про запаси в загальній системі бухгалтерського обліку та її розкриття в показниках форм фінансової звітності підприємства врегульовано НП(С)БО 9 [33].

Згідно з даним стандартом запаси можуть бути використані за різними напрямками – рис. 1.2.

Рисунок 1.2. – Визначення запасів за НП(С)БО 9.

Вирішальним аспектом в системі організації обліку виробничих запасів є їх обґрунтована класифікація. Питання класифікації та виділення певних видів виробничих запасів досліджувалися в працях різних вчених: Вериги Ю.А., Пічі Ю., Нашкерської Г.В., Ткаченко Н.М., Огієнко С.О. та ін. Більшість з них вважають класифікацію головним елементом побудови обліку запасів та надають їй визначального значення. В основі класифікації – різні ознаки, що вказує на розбіжності та неоднозначності поглядів вчених щодо виробничих запасів [9].

Найбільш розповсюджена класифікація за їх призначенням та функцією у

процесі виробництва – економічна. Також широко застосовується і технічна, за правом власності та ін. – Додаток В.

Виробничі запаси з метою ведення бухгалтерського обліку включають такі види:

- сировину, основні та допоміжні матеріали, паливно-мастильні матеріали, запасні частини, тару;
- спеціальний (захисний) і фірмовий одяг і взуття, тимчасові споруди і пристрої;
- інвентар, побутова техніка, інструменти, обладнання та прилади, запасне обладнання,
- товари;
- тварини на вирощуванні та відгодівлі;
- продукція сільськогосподарського виробництва;
- готова продукція [33].

В свою чергу, діючим Планом рахунків [34] в межах рахунку 20 виділено субрахунки щодо видів виробничих запасів: сировина та матеріали; купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо; тара й тарні матеріали; будівельні матеріали; матеріали на переробці; матеріали сільськогосподарського призначення; запчастини; інші матеріали. Вони включаються до складу оборотних активів, використовуючись протягом одного операційного циклу (одного року). Також вони включаються і до матеріальних ресурсів, достатність яких забезпечує безперервність виробничого процесу.

В будь-якому конкретному випадку елементи, які будуть включені до активного складу виробничих запасів підприємства, визначаються специфікою його господарської діяльності.

Таким чином, належний механізм управління рухом виробничих запасів будується через відповідну дієву систему їх обліку та контролю, виділення класифікаційних груп, правильного розуміння сутності. В НПСБО 9 не наведено

конкретного та однозначного визначення дефініції терміну виробничих запасів, в типовому Плані рахунків конкретизовано та закріплено їх склад та перелік у вигляді субрахунків. Тому така ситуація може призвести до утворення певних похибок в частині формування необхідної облікової інформації.

1.2. Методика обліку виробничих запасів

Головною метою процесу організації обліку виробничих запасів є формування достовірної та своєчасної, повної облікової інформації для прийняття необхідних управлінських рішень в частині оптимізації витрат матеріалів, раціонального використання запасів, їх відповідного зберігання. При цьому саме облік запасів через значні інформаційні масиви є одним з найбільш складних та трудомістких облікових ділянок. Поміж ключових завдань обліку виробничих запасів можна відмітити:

- правильне визначення первісної вартості при надходженні;
- обґрунтований вибір методу вибуття запасів;
- визначення межі суттєвості при надходженні;
- визначення порядку переоцінки;
- відображення операцій з руху запасів в системі бухгалтерських рахунків;
- належне документальне оформлення операцій з руху запасів;
- організація складського обліку;
- визначення порядку проведення інвентаризації та відображення її результатів в обліку;
- контроль за раціональним використанням запасів;
- формування достовірної інформації про виробничі запаси задля прийняття аргументованих управлінських рішень [20].

Врахування вище перелічених завдань, дозволить сформувати ефективну методику обліку запасів на конкретному підприємстві, забезпечуючи

максимальну результативність його діяльності.

Під час надходження на підприємство виробничих запасів вони визнаються оборотними активами за умови, що їх вартість може бути визначена достовірно та їх використання забезпечить отримання певної економічної вигоди, при цьому всі ризики та вигоди щодо їх власності передані підприємству [14]. Важливою складовою організації обліку запасів є їх оцінка за всіма етапами руху (надходження, зберігання, використання) на підприємстві – рис. 1.3.

Саме через оцінювання можна впливати на собівартість виготовленої продукції. Оцінка запасів повинна бути достовірною та своєчасною.

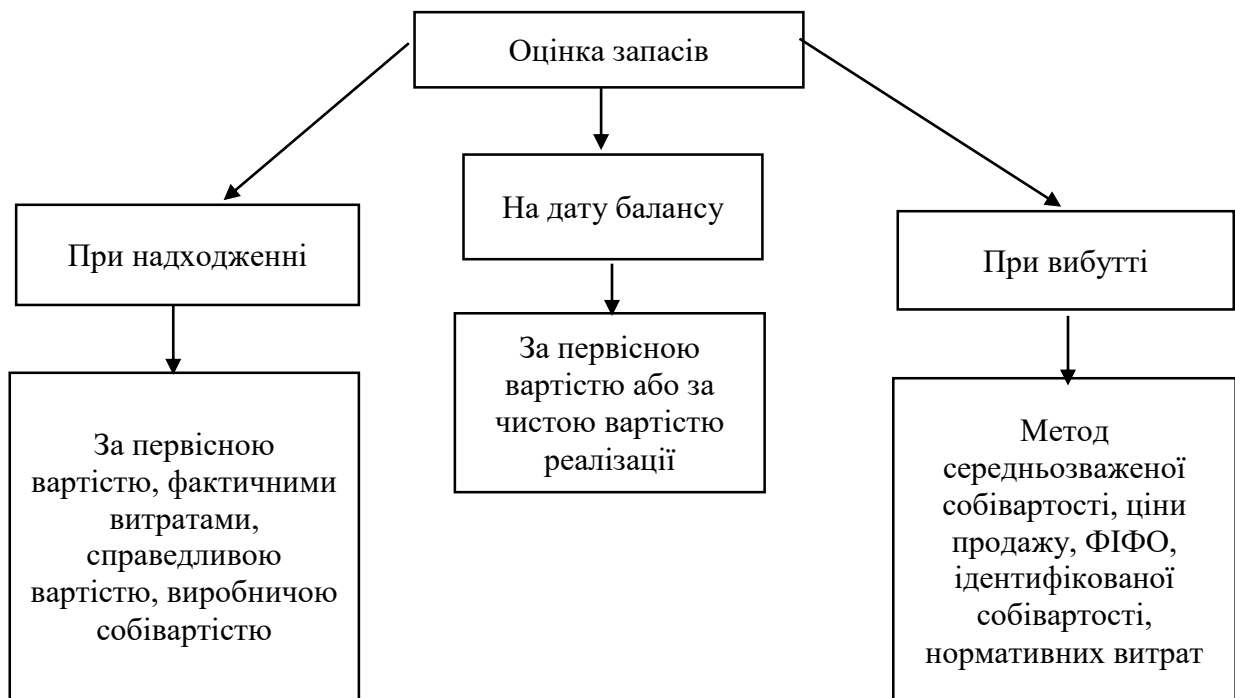

Рисунок 1.3. – Оцінка виробничих запасів за НП(С)БО 9.

Залежно від способу знаходження запасів на підприємство формується їх первісна вартість: якщо вони надходять в результаті придбання, тоді первісна вартість включає договірну вартість, вартість прямих витрат, понесених за таким надходженням, вартості непрямих податків; при безоплатному отриманні,

отримані в результаті обміну, як внесок до статутного капіталу, тоді первісна вартість дорівнює їх справедливій вартості; при їх самостійному виготовленні первісна вартість дорівнює фактичним витратам на їх виробництво згідно з НП(С)БО 16 «Витрати». В міжнародній практиці обліку при надходженні запасів вони оцінюються або фактичною вартістю, або за справедливою. Справедливу вартість визначають за стандартом НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» [32] яку підприємство може визначити самостійно або на договірних засадах підприємства з оціночної діяльності, яка визначається як сума, за якою запаси можна обміняти їх на активному ринку. Витрати по доставці можуть бути включені до вартості за прямим методом або через непрямий - через накопичення на окремому субрахунку та розподілу при вибутті запасів з урахуванням середнього відсотка ТЗВ. Про вибір одного з методів необхідно позначити в Наказі про облікову політику. При використанні (відпуску) запасів потрібно періодично списати накопичені ТЗВ на відповідні рахунку витрат пропорційно вартості тих запасів, що вибувають. Як правило таке списання роблять раз на місяць [24].

На певну дату балансу можна провести оцінку виробничих запасів або за первісною вартістю, або за чистою вартістю реалізації, яка з них буде меншою. Проте, процес визначення чистої вартості реалізації є суб'єктивним явищем. Вона є очікуваною вартістю реалізації для певних видів запасів за умов звичайної діяльності без врахування можливих витрат на завершення їх виробництва та реалізації.

На етапі вибуття запасів підприємства можуть самостійно обрати один з методів вибуття виробничих запасів, які наведено в Додатку Д. Обраний метод фіксується в Наказі про облікову політику.

Також підприємство повинно визначитися з номенклатурою запасів та одиницею їх обліку (це може бути або їх певний вид, або однорідна група).

Процес руху запасів на підприємстві повинен належним чином фіксуватися

в типових первинних документах. Це дозволить формувати необхідну облікову інформацію та використовувати її для оперативного управління процесом руху запасів, контролюючи різні аспекти. Слід також відмітити, що автоматизація процедури обліку виробничих запасів значно спрощує накопичення облікової інформації на етапі документування та подальшого відображення в облікових регістрах.

В основному отримання виробничих запасів відбувається через постачальників, з якими укладаються юридичні договори (угоди) поставок, в яких вказують конкретні умови поставки та інші аспекти. Всі господарські операції по руху запасів оформлюються відповідними первинним документами. Так документами по надходженню запасів є рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, податкові накладні, акт приймання матеріалів, а також це можуть бути безпосередньо документи від постачальників. Характеристика основних форм первинних документів наведено в Додатку Е. Надходження матеріальних цінностей на підприємство відбувається завдяки призначеним матеріально-відповідальними особами, які звіряють фактичні показники кількості та якості з вказаними у документах. У разі встановлення розбіжностей можуть бути виставлені претензії як постачальникам, так і перевізникам [37].

Отримані виробничі запаси, зберігаються на складах, у коморах, де ведуть облік в натуральних показниках. Облік ведуть у розрізі виділених номенклатурних груп (видів, сортів) в Книгах складського обліку (Картках складського обліку), записи роблять на підставі первинних документів щодо надходження та вибуття запасів. МВО слідкує за рухом запасів на складі, робить записи по мірі надходження та вибуття запасів в Книгу, звітує в кінці місяця, передаючи інформацію до бухгалтерії підприємства через звіт про рух ТМЦ на складі (матеріальний звіт ф. М-19), а також документи щодо надходження та вибуття запасів. На кожне перше число визначають залишки за кожним видом (номенклатурою) запасів [9].

Вже в бухгалтерії перевіряють правильність наданих показників, відображають рух запасів в системі рахунків бухгалтерського обліку, визначають витрати запасів, встановлюють можливі відхилення та ін. Також перевіряють правильність списання матеріалів на виробництво за кожним об'єктом, ділянці і визначають дані про витрати матеріалів. На кожний номенклатурний номер запасів складають Матеріальний ярлик, він виконує функцію паспорта [36]. Всі документи, що надходять до бухгалтерії комплектують в хронологічному порядку. Слід також відмітити, що ведення аналітичного обліку виробничих запасів відбувається саме в Книгах (картках) складського обліку. Аналітичний облік ведуть у розрізі різних напрямів: за матеріально-відповідальними особами, за місяцями зберігання, за групами та видами матеріалів, субрахунками та ін. Саме через налагоджений аналітичний облік можна отримати деталізовану інформацію про виробничі запаси. Вибуття виробничих запасів зі складу МВО відбувається за певними правилами: відпущення матеріалів відбувається тільки в межах встановлених норм, тільки особам, які мають на це дозвіл. Відпуск може відбуватися у випадках: внутрішнього переміщення, відпуску у виробництво, реалізації, обміну, на інші потреби. Якщо на підприємстві вибуття запасів і матеріалів відбувається на постійній основі, то це оформлюється лімітно-забірною картою, де зазначається ліміт відпуску того чи іншого виду запасу. При одноразовому вибутті запасів, як правило, використовують накладну на їх внутрішнє переміщення [38].

На підставі вхідних даних формується зведена обліково-аналітична інформація. З метою своєчасного відображення операцій з руху запасів на підприємстві може бути застосований графік документообігу, в якому впорядкований весь процес обробки документальної інформації. Тобто якісно оформлені первинні документи є запорукою повноти та достовірності подальших облікових та звітних показників. Безпосередньо процес руху документів щодо обліку запасів на підприємстві наведено в Додатку Ж.

Синтетичний облік запасів організують на активному балансовому рахунку 20 «Виробничі запаси» у розрізі субрахунків, за дебетом – відображають надходження дооцінку запасів, за кредитом – вибуття, уцінку. Сальдове дебетове відображає залишок невикористаних запасів – Додаток И. Аналітичні субрахунки відкривають за видами (групами) запасів, враховуючи специфіку діяльності підприємства. Рахунки аналітичного обліку використовують для проведення контролю за умовами зберігання, рухом виробничих запасів, їх оцінювання, порівняння з даними складського обліку, а також виведення підсумків інвентаризації. В подальшому в оборотних відомостях дані з аналітичних рахунків можуть бути узагальнені [12].

Основні найбільш поширені господарські операції, які відображають рух запасів на підприємстві, наведено в Додатку К.

В кінці місяця дані з журналу-ордеру 5 переносять до Головної книги, кредитовий оборот рахунку 20 в кореспонденції з іншими рахунками. У звітних формах фінансової звітності узагальнена інформація про запаси наводяться в активі балансу за статтею 1110 другого розділу, а також детальну інформацію розкривають у Примітках до фінансової звітності.

Таким чином, від стану організації бухгалтерського обліку виробничих запасів залежить ефективність, правильність та результативність системи управління ними на підприємстві.

1.3. Напрями удосконалення організації обліку виробничих запасів

Організація обліку виробничих запасів на підприємстві є досить трудомістким процесом, обтяжливим великою кількістю інформації, що призводить до виникнення певних проблем, які виникають на різних етапах їх руху – Додаток Л.

Враховуючи актуальність даної теми для багатьох промислових

підприємств, а також існуючі дослідження в науковій літературі, можна виділити загальні напрями вдосконалення – рис. 1.4.

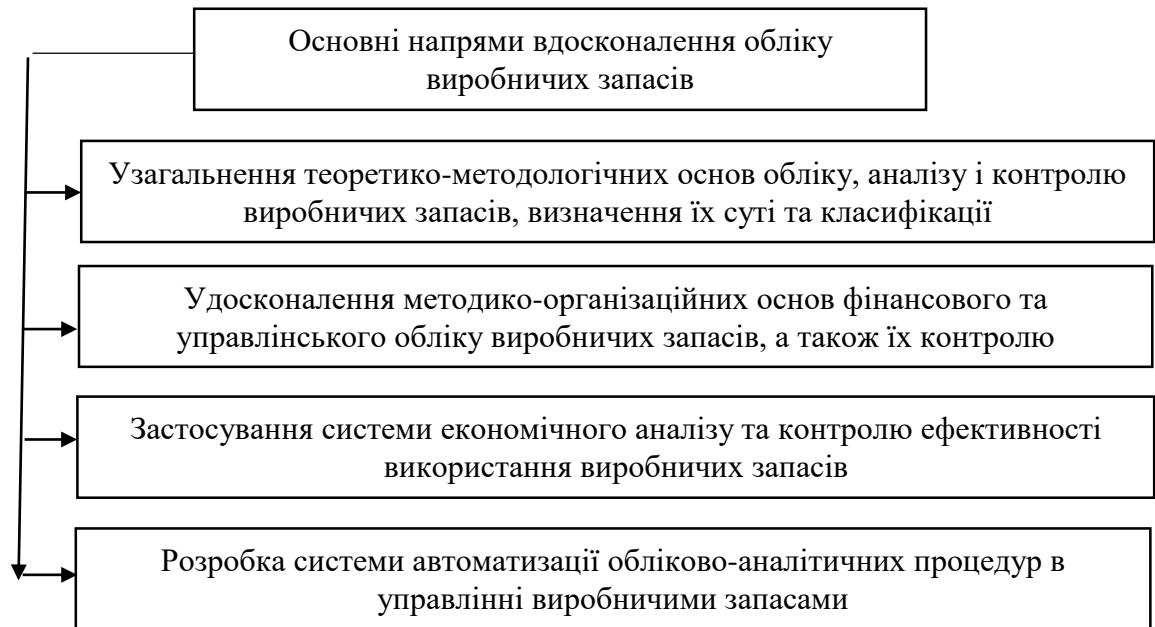

Рисунок 1.4 - Основні напрями вдосконалення обліку виробничих запасів.

Поширеною помилкою в обліку виробничих запасів є неправильність віднесення витрат при формуванні їх первісної вартості, яка потім зростає і в аналітичному та синтетичному обліку. Так, до первісної вартості включають договірну ціну, транспортно-заготівельні витрати (оплата тарифів на складські, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування до місць використання, витрати на страхування ризиків), інші прямі витрати, пов'язані з покупкою, зберіганням запасів і доведення їх до використання в запланованих цілях. Саме з останніми двома складовими можуть виникнути певні проблемні питання. Уникнути непорозумінь можна через конкретизацію складу інших витрат та витрат ТЗВ в Наказі про облікову політику. Також необхідно уточнити і склад витрат, які будуть включені до виробничої собівартості при виготовленні запасів власними силами за НП(С)БО 16 «Витрати». В Наказі про облікову політику

необхідно звернуту увагу на альтернативні варіанти стосовно певних елементів – додаток М. При виборі варіанту оцінки запасів при їх вибутті необхідно враховувати фактори як зовнішнього, так і внутрішнього характеру – табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Фактори впливу на вибір методу оцінки запасів при списанні

Фактори впливу	Сутність
Зовнішні	Підприємство має пільги з податку на прибуток
	Підприємство займається реалізацією деяких підакцизних товарів
	Зниження ціни і попиту на продукцію, яку виготовляє підприємство
	Зміна цін не впливає на показники попиту на продукцію
	Використання запасів в умовах інфляції (тенденція зростання цін на матеріали на ринку)
Внутрішні	<u>Технологічного характеру:</u> <ul style="list-style-type: none"> - замінність запасів - термін їх зберігання, - термін надходження та витрачання
	<u>Загальноорганізаційного та методичного характеру:</u> <ul style="list-style-type: none"> - запаси для виконання спецпроектів і замовлень велика номенклатура і велика кількість однакових запасів - періодична система обліку запасів - інформація про оцінку запасів на момент здійснення операцій - відсутність можливості ідентифікації запасів - комп'ютерні технології обліку запасів - уникнення можливості маніпуляції з обліковими записами в системі обліку - постійна система обліку запасів - нестача оборотних коштів і потреба їх поповнювати за рахунок реалізації продукції - система внутрішнього контролю

В умовах різних системах обліку використання одного і того ж методу оцінки запасів дозволить забезпечити різні дані стосовно їх вартісного виміру сів та показників фінансового результату. Оптимальним буде метод, який забезпечить найбільшу достовірність облікових даних щодо вартості запасів та відповідатиме політиці ціноутворення на підприємстві, оскільки більшість з них приймає ціну реалізації продукції з урахуванням собівартості.

Всі ці фактори по-різному впливають на процес вибору методів оцінки та неоднаково впливають на результати діяльності. Окремі фактори середовища

надають можливість обрати тільки один з методів оцінки. Так, наприклад, серед визначених внутрішніх факторів можна виділити ті, що дозволяють застосовувати лише один з можливих методів оцінки запасів або дозволяють зробити вибір з декількох варіантів методів оцінки. Наприклад, якщо підприємство використовує виробничі запаси в особливому порядку для виконання конкретних спеціальних замовлень, то необхідно мати можливість відслідковувати, які одиниці запасів були використані для даного замовлення та яку вартість вони мали. У такому випадку можна застосовувати метод ідентифікованої собівартості. Його можна використовувати у випадку незначних обсягів запасів. Проте якщо запаси мають велику вартість чи не можуть звичайним чином замінити один одного, то цей метод є єдино можливим. Метод середньозваженої собівартості слід використовувати в умовах періодичної системи обліку, тоді запаси є взаємозамінними або немає можливості їх ідентифікувати, а недоцільно використовувати цей метод в умовах постійної системи обліку, коли відбувається постійний щоденний рух запасів.

За НП(С)БО 9 запаси визнаються активами або якщо є ймовірність отримання майбутніх економічних вигод від їх використання, або їх вартість можна достовірно визначити. Підприємства можуть втратити цю можливість і можливість достовірної оцінки, якщо їх запаси перебувають в зоні тимчасової окупації. Також підприємство втрачає здатність управління ними. За таких умов підприємства не можуть надалі обліковувати такі запаси у складі своїх оборотних активів та може списати їх зі свого балансу. За звичайних умов списати запаси з балансу можна у випадках: передачі на виробництво; реалізації; передачі безоплатно, втрати через недбалість працівників; крадіжки або виняткові обставини.

Згідно з чинним Положенням № 879 [28] та Постановою № 419 [29], якщо на території тимчасової окупації лишається будь-яке майно, то його можна списати з балансу тільки внаслідок проведення інвентаризації. Початок такої

інвентаризації можливий з конкретно з першого числа місяця наступного за місяцем, коли такі активи стають доступними за умов звільнення території від ворога. За відсутності таких обставин, вони повинні відобразитися на балансі за первісною вартістю.

Підставою для проведення інвентаризації є рішення керівника (власника) за умов, що може бути забезпечений безперешкодний та безпечний доступ інвентаризаційної комісії до активів і документів підприємства. Після того як буде отримано доступ до запасів, підприємство може отримати певну вигоду. У випадку, коли буде доведено відповідальність окупантів за втрату запасів, тоді росія буде відповідати за відшкодування з цією метою створюються відповідна база даних. Якщо за результатами винними будуть визнані працівники підприємства, тоді будуть визначати розмір відшкодування, нараховувати доходи, визнавати витрати. Тобто визначити ймовірність отримання вигоди з'явиться тільки після отримання прямого доступу до активів на звільненій території.

Документи, які будуть складені в процесі проведення інвентаризаційних заходів, повинні точно зафіксувати факти псування, пошкодження, знищення запасів на такому підприємстві. В рамках створеного проекту «росія заплатить» визначено певні рекомендації щодо збирання доказів про завдання шкоди внаслідок воєнних дій. Порядок дій включає: призначення та проведення інвентаризації в безопасних умовах; залучення свідків до процесу інвентаризації; проведення відео та фотозйомки для фіксації пошкодженого, знищеного майна (активів); передача інформації про встановлені результати інвентаризації в державні офіційні джерела, місцевим органам влади тощо.

Відшкодування матеріальної шкоди, завданої внаслідок воєнних дій та тимчасової окупації території юридичним та фізичним особам, покладено на РФ у повному обсязі, як на країну, яка проводить окупацію.

Остаточне списання запасів з балансу можливе після проведення

інвентаризації на підставі рішення керівника підприємства або його власника. Також керівник підприємства повинен письмово повідомити правоохоронні органи. Якщо підприємство проведе списання таких запасів з балансу, без проведення інвентаризації після отримання доступу до запасів, збільшивши витрати, податкова при перевірці може не погодитися з відображенням таких витрат, вважаючи, що витрати підприємства завищено і об'єкт оподаткування податком на прибуток занижено. Така ситуація може загрожувати платникам податку на прибуток у вигляді донарахування податку. Списання запасів платниками єдиного податку не вплине на об'єкт оподаткування цим податком.

Також необхідно буде відобразити результати інвентаризації в бухгалтерського обліку відповідного звітного періоду. Якщо чиста вартість реалізації запасів менше первісної, то запаси відображають в бухгалтерському обліку за чистою вартістю реалізації (очікувана ціна реалізації за мінусом витрат на завершення виробництва та реалізацію запасів). Запаси, які через війну втратили свої первісні якості, можна уцінити, причому без залучення сертифікованих експертів. При проведенні уцінки запасів необхідно:

- видати наказ про створення комісії, до складу якої зазвичай, включають працівників, компетентних у питаннях визначення якості запасів, їх ціноутворення та обліку.
- оформити наказ про проведення оцінки запасів – із зазначенням строку, переліку оцінюваних запасів з метою уцінки;
- скласти акт уцінки запасів до чистої вартості реалізації (у довільній формі із зазначенням обов'язкових для первинного документу реквізитів).

Створена на підприємстві комісія приймає рішення про уцінку запасів і визначає їх чисту вартість реалізації для відображення в обліку.

Таким чином, наведені пропозиції сприятимуть раціональному використанню виробничих запасів, дозволять зрозуміти процедуру їх списання, враховуючи воєнний стан.

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

2.1. Значення та сутність, основні етапи аудиту виробничих запасів

Одним з головних завдань системи управління виробничими запасами на підприємстві є застосування належних процедур контролю. Процес контролю є необхідним на кожному етапі обліку виробничих запасів для формування достовірної інформації про їх надходження, внутрішнє переміщення, використання, дотримання норм та лімітів використання. Одним із методів контролю є проведення аудиту запасів. Головною метою аудиту запасів є визначення дотримання законності, доцільності, правильності відображення та оформлення операцій щодо руху запасів на підприємстві, а основним спрямуванням є забезпечення зберігання та раціонального використання запасів в процесі діяльності підприємства. а також підтвердження відповідності інформації, поданій у фінансовій і податковій звітності, всім суттєвим аспектам.

Серед основних завдань аудиту запасів на підприємстві є:

- перевірка стану та умов, що забезпечують збереження цінностей на складі;
- перевірка відповідності якісних та кількісних показників при надходженні запасів від постачальників;
- перевірка обґрунтованості та повноти оцінки і дійсності балансових залишків;
- перевірка стану обліку в місцях зберігання (складах, коморах) та бухгалтерії;
- перевірка норм витрат та нормативів запасів;
- виявлення зайвих, неліквідних, застарілих запасів;
- перевірка стану внутрішнього контролю тощо.

Джерелами для проведення аудиту запасів є первинні документи, реєстри аналітичного та синтетичного обліку, договори (угоди), нормативно-законодавчі документи, форми звітності та ін.

Сам процес організації аудиту повинен враховувати ключові вимоги до його якості, процедур та норм.

Об'єктом аудиту є сукупність різних видів запасів та операції щодо їх руху на підприємстві, а предметом - є операції та господарські процеси, що пов'язані з рухом запасів, а також різні економічні відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Сам процес аудиту запасів залежить від різних факторів: форми власності, умов функціонування, видів та обсягів діяльності, наявності та дієвості системи внутрішнього контролю, автоматизації обліку та ін.

На кожному підприємстві відбувається оперативно-технічний контроль за запасами за такими напрямками, як: кількісно-якісні показники при надходженні, оприбуткуванні, зберіганні; оформлення документів з їх руху; стан складського господарства; відповідність встановленим нормам та ін.

Для ефективної аудиторської перевірки необхідно чітко сформулювати мету, основні завдання, визначити об'єкти аудиту та відібрати джерела інформації, методи. В процесі проведення аудиту можна застосовувати різні методи контролю залежно від конкретної ситуації – додаток О.

Основними помилками щодо операцій з виробничими запасами є наступні:

- незадовільний стан організації складського господарства та умов зберігання цінностей;
- недотримання правил отримання вантажів;
- помилкове визначення первісної вартості;
- необґрунтованість виставлення претензій до постачальників;
- неправильне оприбуткування цінностей;

- неефективне використання запасів у виробничому процесі;
- порушення лімітів та норм витрат запасів;
- неправильне та несвоєчасне оформлення документів з руху запасів та в цілому незадовільний стан організації їх обліку;
- неповне виконання плану закупівель, придбання непотрібних запасів;
- нестачі, псування, крадіжки;
- порушення умов проведення інвентаризації запасів та ін.

Процес аудиту виробничих запасів складається з певної сукупності послідовних і взаємопов'язаних стадій:

-прийняття клієнта: узгодження умов аудиту; оцінка системи внутрішнього контролю; ідентифікація аудиторських ризиків, укладання договору та Листа-зобов'язання на проведення аудиту;

-планування аудиторської перевірки: розроблення стратегії та плану аудиту;

-виконання аудиту: поетапне виконання завдань стратегії аудиту та аудиторських процедур, документування аудиторської перевірки;

-огляд та завершення: оцінка прийнятності аудиторських доказів, оцінка відхилень та викривлень, якщо такі виявлені в процесі аудиту, узагальнення результатів аудиторського дослідження;

-надання звіту аудитора.

Основними складовими методики проведення аудиту виробничих запасів є розробка плану та програми на стадії планування їх перевірки. За допомогою планування формуються основна стратегія та напрями аудиторської перевірки. Саму перевірку починають з дослідження Наказу про облікову політику, вивчають такі питання: яка облікова оцінка запасів; за яким методом вибуття запасів відбувається їх списання за різними напрямками; які субрахунки використовуються для обліку запасів; який метод застосовується для накопичення витрат і проведення розрахунку ТЗВ за кожним із видів запасів;

чи наявний та фактично виконується план проведення інвентаризацій.

Далі аудитор займається дослідженням показників фінансової звітності щодо відображення інформації про наявність та рух запасів. Також проводити можна контрольні процедури за процесами господарської діяльності: придбання, виробництво, реалізація. На стадії надходження перевіряють правильність та своєчасність укладених договорів і угод, стан обліку та контролю за їх виконанням, визначають, які заходи були застосовані до постачальників, що не виконували договірних зобов'язань. Також перевіряють нормування кількості списання запасів на виробництво і кількість готової продукції на виході з виробництва. Контролюють також як матеріальні витрати впливають на рівень собівартості продукції. Контролюють також і процес реалізації запасів: обсяги, ціни, умови тощо. В процесі проведення контрольних процедур необхідно з'ясувати причини всіх понесених невиробничих витрат, відповідальних осіб, винних в пропажах, пошкодженнях, нестачах, визначити розмір сум до відшкодування винними особами.

Отже, ефективно організований аудит дозволяє контролювати правомірність оприбуткування запасів, їх належне зберігання, раціональне використання, підтвердити достовірність облікових даних, встановити дотримання умов чинного законодавства, правильність відображення інформації у звітності.

2.2. Інвентаризація як основний метод контролю запасів

Для багатьох великих промислових підприємств нагальною є проблема неефективного та неналежного процесу внутрішнього контролю в частині виробничих запасів, що негативним чином впливає на раціональність їх використання. Механізмом постійного нагляду за ефективним використанням майна господарюючого суб'єкта, здійсненням ним різних господарських

операцій та процесів є система внутрішній контроль.

Основною метою внутрішнього контролю є визначення законності, доцільності, достовірності проведення операцій з виробничими запасами, визначення правильності відображення таких операцій в обліку з метою своєчасного виявлення помило та загроз у фінансовій безпеці та стану підприємства.

До основних завдань можна віднести:

- перевірку стану складського господарства та умов зберігання;
- визначення законності всіх проведених операцій з запасами;
- визначення дотримання нормативів використання запасів;
- оцінка системи внутрішнього контролю;
- перевірка правильності списання та реалізації запасів;
- проведення інвентаризаційних заходів для підтвердження достовірності облікових даних.

Через проведення процесу інвентаризації можна контролювати точність даних, що надає бухгалтерський облік. Інвентаризацію виробничих запасів можна проводити як за місцями зберігання запасів, так і у розрізі матеріально-відповідальних осіб. За загальним правилом, запаси інвентаризують перед складанням річної фінансової звітності, як правило станом на 1 жовтня. Через проведення інвентаризації на складах можна виявити нестачу або надлишки запасів, а також впевнитися у належних умовах збереження запасів на складах підприємства. В процесі проведення інвентаризації виробничі запаси заносяться до інвентаризаційних описів у розрізі окремих найменувань із зазначенням: види, групи, сорту, кількості та ін.

Як правило інвентаризацію запасів можуть проводити як суцільним способом, так і вибіркоvim. У випадку виявлення перевіряючим сумнівних документів, він може застосувати метод зустрічної перевірки документів через відповідний запит, а також провести необхідні розрахунки показників.

Тотожність (відповідність) даних в сальдових відомостях на перше число звітного місяця з даними складського обліку можна проводити вибірково. Якщо будуть встановлені розбіжності, тоді слід провести суцільну перевірку та визначити причини розбіжностей. Інвентаризація проводиться послідовно за допомогою певних етапів: підготовчий, під час якого відбувається визначення об'єктів, кількості та строків проведення інвентаризації, крім випадків, коли вона є обов'язковою; основний, під час якого відбувається перевірка фактичної наявності запасів шляхом обов'язкового їх підрахунку, зважування та обміру; заключний, під час якого відбувається відображення результатів інвентаризації.

Якщо в процесі проведення інвентаризації будуть виявлені зіпсовані або непридатні запаси, то необхідно скласти акти із зазначенням причин, ступеня та характеру псування цінностей, вказати винну в такому випадку особу.

Внаслідок проведення інвентаризації можна встановити фактичну наявність цінностей, викривлення облікових даних, визначити їх причини. Інвентаризаційні описи передають до бухгалтерії підприємства разом з висновками робочої комісії, щоб мати можливість визначити результати перевірки.

В результаті проведення інвентаризації можуть бути встановлені нестачі, надлишки, а також пересортиця.

На суму заліку пересортиці роблять запис: Дт 20 «Виробничі запаси» (надлишок) – Кт 20 «Виробничі запаси» (нестача), а також одночасно відображають або дохід Дт 20 «Виробничі запаси» (надлишок) - Кт 719 «Інші доходи операційної діяльності», або витрати Дт 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» - Кт 20 «Виробничі запаси» (нестача).

За результатами проведеної інвентаризації можуть бути прийняти управлінські рішення в частині системі внутрішнього контролю та аудиту щоб в подальшому мати можливість їх ліквідувати, запобігти можливому виникненню ,покращити фінансовий стан.

ВИСНОВКИ

Щоб приймати та схвалювати обґрунтовані управлінські рішення з питань використання виробничих запасів потрібна достовірна, повна, своєчасна інформація, сформована в системі бухгалтерського обліку. Ефективна організація обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві дозволяє значно скоротити операційний цикл виробництва продукції, сприяє скороченню витрат в частині їх зберігання, звільняючи частину оборотних коштів.

Важливим етапом облікової роботи на підприємстві є організація групування виробничих запасів за різними ознаками, призначенням та роллю в процесі виробництва. Саме обрана класифікація в подальшому впливає на організацію складського господарства, нормування, аналіз та контроль за виробничими запасами, їх аналітичний та синтетичний облік.

Питання оцінювання запасів при надходженні, на дату балансу, при вибутті є дуже важливими, оскільки впливають на визначення фінансових результатів діяльності. Методика облікового забезпечення формування інформації про виробничі запаси передбачає необхідність проведення їх оцінки при надходженні, списання та на дату балансу, тобто процес визначення оцінки запасів в господарській діяльності підприємств, відбувається протягом усього їх життєвого циклу: від моменту їх надходження та до списання. Про вибір того чи іншого методу оцінки необхідно детально розкрити інформацію в Наказі про облікову політику, враховуючи специфіку діяльності конкретного підприємства та принципи достовірності обліку.

Для документального оформлення руху запасів використовують документи типових форм або самостійно розроблені, які містять всі необхідні реквізити. Облік ведеться у розрізі визначених класифікаційних груп, за місцями зберігання, МВО, для обліку використовують рахунок 20. В балансі підприємства інформацію про виробничі запаси розкривають у другому розділі активу.

На підприємствах проводять оперативно-технічний контроль запасів за різними напрямками, це дозволить встановити обґрунтованість витрат, належність зберігання, достовірність оцінки, правильність оформлення документів щодо руху запасів. Метою аудиту запасів є висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації. Ефективна методика аудиту запасів дозволяє оптимізувати роботу аудиторів, підвищує вірогідність виявлення помилок, дозволяє виправити ці помилки у майбутньому та підвищити ефективність роботи підприємства. Сам процес проведення аудиту передбачає застосування методів як фактичного, так і документального контролю. Основним контрольним методом є інвентаризація.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. . Довга Т.А. Роль та місце аналізу виробничих запасів в системі управління ресурсним потенціалом підприємства / Т.А. Довга. - *Молодий вчений*. - № 5 (20). - Ч. 1. - 2019. - С.130-134.
2. Бержанір І.А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів. // *Економічний простір*. 2016. № 107. С. 161-168.
3. Білик М. С., Кіндрацька Г. І., Кобилюх О. Я. Ідентифікація запасів в управлінні логістичною системою // *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. – 2012. – № 669. – С. 254-261.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; за ред. [і з передм.] Ф. Ф. Бутинця. - 8-ме вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП «Рута», 2019. - 912 с.
5. Виноградова М.О. Методичні підходи до обліку запасів в Україні і Росії та їх відповідність міжнародним стандартам / М.О. Виноградова, Г.В. Комлач // *Вісник Національного університету "Львівська політехніка" Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. - 2007. - № 577. – С. 58-66.
6. Господарський Кодекс України // *Відомості Верховної Ради України*. – 2003. – N 18, NN 19-20, N 21. - Ст. 144.
7. Дерев'янка С. Проблема оцінки матеріальних цінностей в сучасних умовах / С. Дерев'янка // *Агрокомпас*, 2008. - №11. - С. 15-18.
8. Дмитренко А.В. Економічна сутність поняття «виробничі запаси» // *Економіка і регіон*. 2016. № 2. С. 149–152.
9. Єрмоленко, Г. С. Організація обліку виробничих запасів, недоліки обліку та шляхи його удосконалення / Г. С. Єрмоленко, Б. О. Шумляєв / *Зб. наук.*

- пр. Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту. – 2018. – № 3. – С. 29–34.
10. Запаси підприємства URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7704-zapasi-ta-h-klasifikatsiya>» (дата звернення: 01.05.2023).
11. Кащена Н. Б., Цуконова О. В. Удосконалення методики аналізу виробничих запасів підприємства // *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. – 2018. – № 2. – С. 128-135.
12. Кіртока Р. Г. Особливості проведення аудиту виробничих запасів в сучасних умовах на підприємствах харчовій промисловості. // *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 869-872.
13. Коваль Н.І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. // *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. - № 7. - С. 93-105.
14. Кононенко В., Цупаленко Ж. Облік виробничих запасів: сучасний стан та напрямки вдосконалення. // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2016. Вип. 16(1). С. 147–151.
15. Кудирко О., Крупельницька І., Копчикова І. Товарні запаси як об'єкт управління підприємства роздрібної торгівлі. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2020. Vol. 6. Issue 3. С. 82-87. URL: https://eujem.cz/wpcontent/uploads/2020/eujem_2020_6_3/13.pdf
16. Кузик Н. Методичні аспекти аудиту запасів. // *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2015. Вип. 4. С. 106–113.
17. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту : [навч. посіб] / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча – К. : Каравела, 2014. – 568 с.
18. Кундеус О. М. Облік та аналіз використання виробничих запасів: сучасний стан і перспективи розвитку (на прикладі підприємств скляної промисловості України) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек.

- наук : спец. 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / Кундеус Олександр Михайлович – Тернопіль, 2002. – 18 с.
- 19.Максименко І.Я. Особливості бухгалтерського обліку товарних запасів в системі управління торгівельним підприємством / І.Я. Максименко // *Economics and finance*. – 2016. – № 9. – С. 228–230.
- 20.Малутяк С. Облік запасів//*Аудитор України*. 2015. - № 7-8 URL <https://www.pspaudit.com.ua/files/malutak.pdf>. (дата звернення: 01.12.2022).
21. Мартиненко О. Стан та проблеми обліку запасів у військовий час // *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації* : зб. матеріалів IX Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції, імені професора Л. М. Крамаровського, 20 квітня 2023 р. Одеса : ОНЕУ, 2023. С. 49-51.
- 22.Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності DKU1662.html. № 433. URL: [http:// search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/) (дата звернення: 10.05.2023).
- 23.Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (дата звернення: 10.05.2023).
- 24.Мурашко О.В. Облік використання матеріальних запасів на виробництві в умовах впровадження ЕОМ URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2008_10/murash.htm (дата звернення: 01.11.2022).
- 25.Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
- 26.Пилипів Н., Борисовський М. Поняття і сутність товарно-виробничих запасів. // *Економічний аналіз*. 2013. Вип. 12. Ч. 3. С. 303-307.

27. Подоляничук О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. // *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 5. С. 88-101.
28. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. №879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>
29. Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою КМУ від 28.02.2000 р. №419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>.
30. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 1 лип. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 01.05.2023).
31. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів № 2 10.01.2007 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (дата звернення: 01.06.2023)
32. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 : Наказ М-ва фінансів України від 07.07.1999 р. № 163 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text> (дата звернення: 05.05.2023).
33. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" : Наказ М-ва фінансів України від 10.08.2000 р. № 193 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 01.05.2023).
34. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 за № 291. URL: <http://www.mfu.gov.ua>. (дата звернення: 01.05.2023).
35. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у

- бухгалтерському обліку : Наказ М-ва фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 : станом на 10 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 01.05.2023).
36. Рух запасів: оформляємо первинні документи. balance.ua. URL: <https://balance.ua/news/post/dvizhenie-zapasov-oformlyaem-pervichnie-dokumenty> (дата звернення: 01.05.2023).
37. Світлична В. Ю. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України / В. Ю. Світлична. URL: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/716 (дата звернення: 15.105.2023)
38. Сиротенко, Н. А. Запаси – об’єкт обліку та контролю: сучасний стан та напрями вдосконалення / Н. А. Сиротенко // *Вісник соціально-економічних досліджень* : [зб. наук. пр.] / голов. ред. М. І. Зверяков ; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2019. – Вип. 36. – С. 160–165.
39. Сиротюк Г., Сиротюк К. Методичні особливості аудиту виробничих запасів. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. Серія : Економіка АПК. 2018. N 22(1). С. 92-97.
40. Скрипник М. І., Григоревська О. О., Радіо-нова Н. Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2016. Вип. 2-3 (35). С. 378-398.
41. Токар Н.Б. Сучасні проблеми організації обліку виробничих запасів та шляхи їх вирішення: стаття / Н.Б. Токар, Харків: НТУ«ХПІ», 2017. С. 20-29. URL: http://repository.kpi.khKhPIPress/32515/1/2017_Tokar_Suchasni_problemy_orhanizatsii.pdf (дата звернення: 01.06.2023).

42. Утенкова К. О. Аудит : навчальний посіб-ник. К. : Алерта, 2011. 408 с.
43. Федак Л.М. Запаси підприємства сутність та класифікація. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 1. С. 157-162
44. Шостаківська Н.М., Контроль і ревізія : Курс лекцій . - Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2016.- 232 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Martynenko O.O. Organization of accounting and audit of production stocks. - Bachelor's level qualifying work. Sumy State University, Sumy, 2023.

The bachelor's thesis is devoted to the essence of production stocks, their accounting and auditing. The main purpose of this study is to substantiate the theoretical and methodological aspects of the accounting and audit of production stocks, to identify problematic issues and to develop directions for their improvement.

Keywords: stocks, production stocks, accounting, audit, classification, assessment, recognition, registration, inventory

АНОТАЦІЯ

Мартиненко О.О. Організація обліку та аудиту виробничих запасів. - Кваліфікаційна робота бакалавра. Сумський державний університет, Суми, 2023.

Бакалаврська робота присвячена сутності виробничих запасів, їх обліку та аудиту. Основною метою даного дослідження є обґрунтування теоретичних та методичних аспектів обліку та аудиту виробничих запасів, встановлення проблемних питань та розробка напрямів їх вдосконалення.

Ключові слова: запаси, виробничі запаси, облік, аудит, класифікація, оцінка, визнання, оформлення, інвентаризація.

Додаток Б

Таблиця Б. 1. - Сутність поняття «запаси» в літературних джерелах

Автор	Визначення
МСФЗ 2 [21]	«запаси – це активи, як передбачені для подальшого продажу в ході звичайної діяльності; що знаходяться у процесі виробництва для такого продажу, або ті, що знаходяться у вигляді сировини та матеріалів, які будуть використовуватись у процесі виробництва або надання послуг, за винятком незавершеного виробництва, що виникає за угодами на будівництво, включаючи безпосередньо пов'язані з ними угоди на надання послуг, фінансових інструментів та біологічних активів, що належать до сільгосподарства, та сільгосппродукція в момент її збирання
Болдуєв О.В. [3]	Виробничі запаси - це предмет праці або матеріальних ресурсів, причому зазначено, в одних джерелах вони беруть участь у створенні матеріальних благ, а в інших – вони не повинні використовуватися в процесі виробництва.
Дмитренко А.В. [9]	Виробничі запаси – це сукупність предметів праці, які перебувають на підприємстві у вигляді складських запасів основних та допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, зворотних відходів, тари та інших матеріалів, які призначені для використання як у виробничому процесі, так і для будь-яких інших потреб підприємства за умови їх повного споживання в одному операційному циклі
Савкович В.А. [41].	Запаси – це все те, на що є попит, але що в даний момент виключено з виробничого або особистого споживання, це всі матеріальні, фінансові, трудові та інші ресурси, які в даний момент не використовуються.
Коваль Н.І. [15].	Запаси визначають як наявність відповідних матеріальних ресурсів, до яких належать засоби виробництва, предмети споживання, інші цінності, необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери нематеріального виробництва та задоволення потреб населення, й які ще не використовуються
Подольчук О.А [27]	Виробничі запаси – це матеріальні оборотні активи, які протягом операційного циклу використовуються в повному обсязі для створення продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт, а також для будь-яких господарських чи управлінських потреб підприємства
Нашкерська Г.В. [25].	Запасом є будь-який ресурс, який використовується для того, щоби задовольнити поточну або майбутню потребу (заготовки та вихідні матеріали, напівфабрикати, що перебувають у виробничому процесі, готові вироби)
Федак Л.М. [5, с. 161].	Запаси підприємства характеризує як ресурси (активи), ті, що в даний момент не використовуються та є власністю підприємства, перебуваючи на складах підприємств, на складах постачальників та на складах споживачів або в інших призначених для цього місцях, утримуються для забезпечення діяльності: виробництва, продажу, перепродажу, а також використовуються для управління підприємством
Чаюн І.Ю. [42].	Запаси – матеріальні ресурси, що потрібні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери матеріального виробництва та задоволення потреб населення, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання

Додаток Г

Таблиця Г. 1. - Класифікація запасів за різними ознаками

№ п/п	Класифікація групи запасів	Вид запасів	Характеристика
1.	За призначенням і причинами утворення	Постійні	Частина виробничих запасів, що забезпечують безперервність виробничого процесу між двома черговими поставками.
		Сезонні	Виробничі запаси, що утворюються при сезонному виробництві продукції чи під час сезонного транспортування.
2.	За місцем знаходження	Складські	Виробничі запаси, що знаходяться на складах підприємства.
		У виробництві	Що знаходяться у процесі обробки.
3.	За рівнем наявності на підприємстві	Нормативні	Виробничі записи, що відповідають запланованим обсягам виробничих запасів, необхідних для забезпечення безперебійної роботи підприємства.
		Понаднормові	Що перевищують їх нормативну кількість.
4.	Відносно до балансу	Балансові	Запаси, що є власністю підприємства і відображаються в балансі.
		Позабалансові	Запаси, що не належать підприємству, і знаходяться у нього через певні обставини.
5.	За походженням	Первинні	Запаси, що надійшли на підприємство від інших підприємств і не підлягають обробці
		Вторинні	Матеріали та вироби, що можуть застосовуватися вдруге у виробництві
6.	За складом і структурою	Виробничі запаси	Запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, напівфабрикатів власного виробництва, купівельних напівфабрикатів, комплектуючих виробів, палива, запчастин, тари і тарних матеріалів, МШП
		Запаси незавершеного виробництва	Частина продукції, що не пройшла всіх стадій обробки та не прийнята відділом технічного контролю (ВТК).
		Запаси готової продукції	Продукція, виробництво якої завершене, що прийнята ВТК і знаходиться на складі.
		Товарні запаси	Товари, що знаходяться, у сфері обігу.
7	За ступенем ліквідності	Ліквідні	виробничі та товарні запаси, що легко перетворюються на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
		Неліквідні	виробничі та товарні запаси, які неможливо легко перетворити на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів

Додаток Д

Таблиця Д.1 - Характеристика методів оцінки вибуття запасів

Суть методу	Переваги	Недоліки
Середньозваженої собівартості		
Оцінка ведеться за кожною одиницею запасів діленням сумарної вартості залишку запасів на початок звітнього місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початку звітнього місяця і одержаних у звітному місяці запасів. Собівартість запасів буде залежати від придбання запасів за вищою ціною наприкінці місяця. Використовується при неналежній ідентифікації та періодичній системі обліку	1. Не вимагає детального обліку руху за кожною одиницею запасів. 2. За рахунок питомої ваги дорогих запасів, придбаних наприкінці місяця, у загальній сумі запасів середньозважена ціна одиниці запасів буде вище, а відповідно, собівартість запасів, що вибули, збільшиться, що буде сприяти зниженню податку на прибуток	1. У період підвищення цін метод призводить до того, що підприємства оголошують більший прибуток, ніж справедливий, у результаті чого сплачуються надлишкові кошти у вигляді податків. 2. Недоцільно використовувати, якщо особливості технологічного процесу пов'язані з щоденним надходженням і витратою запасів
Ідентифікаційної собівартості		
Передбачає визначення витрат за кожною окремою одиницею виробничих запасів. Використовується при: а) невеликій номенклатурі запасів; б) виконанні спецзамовлень і проектів; в) унікальній характеристиці одиниці запасу; г) невеликій вартості запасів; д) неможливій заміні іншими запасами	1. Для кожної одиниці запасів використовується спеціальне маркування, яке дозволяє визначити її собівартість, тобто підприємство може регулювати рух дорогих або дешевих запасів. 2. Прийнятний при застосуванні бухгалтерських програм, оскільки вони дозволяють відслідковувати рух конкретних одиниць кожного найменування запасів	1. Можливість маніпулювання сумою прибутку, роблячи суб'єктивний вибір, який запас використовувати в певний період часу. 2. Складність і непрактичність контролю придбання й використання конкретних одиниць кожного найменування запасів. 3. Однакові запаси обліковуються за різною вартістю, що є не завжди зручно
ФІФО		
Собівартість запасів, придбаних у першу чергу, повинна бути віднесена до запасів, що вибули у першу чергу. Використовується для: а) запасів у вигляді продуктів харчування (щоб уникнути збитків від псування);	1. Вигідно використовувати при плановому скороченні закупок матеріалів та при очікуванні падіння цін на продукцію, що виготовляється. 2. У період постійного зростання цін надає	У період інфляції забезпечує наявність невиправдано завищеної суми прибутку, що призведе до сплати надлишкових коштів у вигляді податку на прибуток

б) підприємств, які мають пільги з податку на прибуток	найвищий рівень чистого доходу	
Нормативних витрат		
На підприємстві встановлюються нормативні облікові ціни, якими протягом місяця користуються для оцінки списання запасів. Наприкінці місяця обчислюють ціну, виходячи з фактичних витрат. Використовується на підприємствах промисловості зі складною технологією	1. Охоплення нормативними калькуляціями значної частини витрат. 2. Можливість рідше здійснювати інвентаризацію незавершеного виробництва. 3. Відокремлений облік змін норм, тобто контроль за здійсненням режиму економії	1. Постійний перегляд норм використання запасів, праці, виробничих потужностей та діючих цін. 2. Охоплення нормативними калькуляціями значної частини витрат
Ціни продажу		
Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною вартістю реалізованих товарів і сумою торгівельної націнки на них. Використовується на підприємствах, які мають мережу магазинів чи значну номенклатуру з орієнтовно однаковим рівнем націнки	Даний метод розповсюджений у роздрібній торгівлі. Оперативне реагування на зміну ціни придбання	У балансі відображається продажна вартість товарів за вирахуванням нереалізованої торгової націнки. Розрахована у такий спосіб величина досить орієнтовна і може відхилятися від реальної вартості товарів

Додаток Е

Таблиця Е. 1. - Документальне оформлення руху запасів на підприємстві

Назва та форма документа	Призначення документа
Товарно-транспортна накладна (ф. № 1 - ТН)	комбінований документ, що складається з трьох самостійних розділів: відомості про вантаж, вантажно-розвантажувальні роботи, інша інформація
Рахунок-фактура	розрахунковий документ, що випикується постачальником на ім'я покупця на кожну партію відвантажених запасів
Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей (ф. № М-20)	документ є підставою для списання товарно-матеріальних цінностей, для оприбуткування їх підприємством-одержувачем і для дозволу на вивіз із території підприємства постачальника, а також для їх складського, оперативного і бухгалтерського обліку
Прибутковий ордер (ф. № М-4)	застосовуються для обліку матеріалів, що надходять на підприємство від постачальників або з переробки
Довіреність (ф. № М-2)	застосовуються для одержання виробничих запасів від постачальника через довірену особу
Акт про приймання матеріалів (ф. № М-7)	документ складається у випадках розбіжностей за кількістю і якості виробничих запасів, що надійшли, із даними супровідних документів (пред'явлених до оплати) і є підставою для пред'явлення претензій постачальнику й оприбуткування виробничих запасів, що надійшли. Застосовується також у разі приймання запасів, що надійшли без документів
Лімітно-забірна картка (ф. № М-8)	для багаторазового відпуску одного номенклатурного номера матеріалів на один місяць
Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. № М-11)	для відпуску матеріалів усередині підприємства, включаючи відпуск господарствам свого підприємства, розташованим за межами його території
Картка складського обліку матеріалів (ф. № М-12)	застосовується для оперативного обліку руху запасів по складу (коморі)
Матеріальний звіт (ф. № М-19)	складається матеріально відповідальною особою і передається в бухгалтерію; відображає рух запасів на складі за певний період
Закупівельний звіт	при отриманні від фізосіб (не СПД), торговельного підприємства, закладів ресторанного господарства, фіксуються дата і місце складання, назва підприємства, одиниця виміру господарської операції, зміст та обсяг (кількісний і вартісний) господарської операції, посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції та правильність її оформлення, особистий підпис або інші дані, що дозволяють ідентифікувати посадову особу, яка брала участь у господарській операції

Додаток Ж

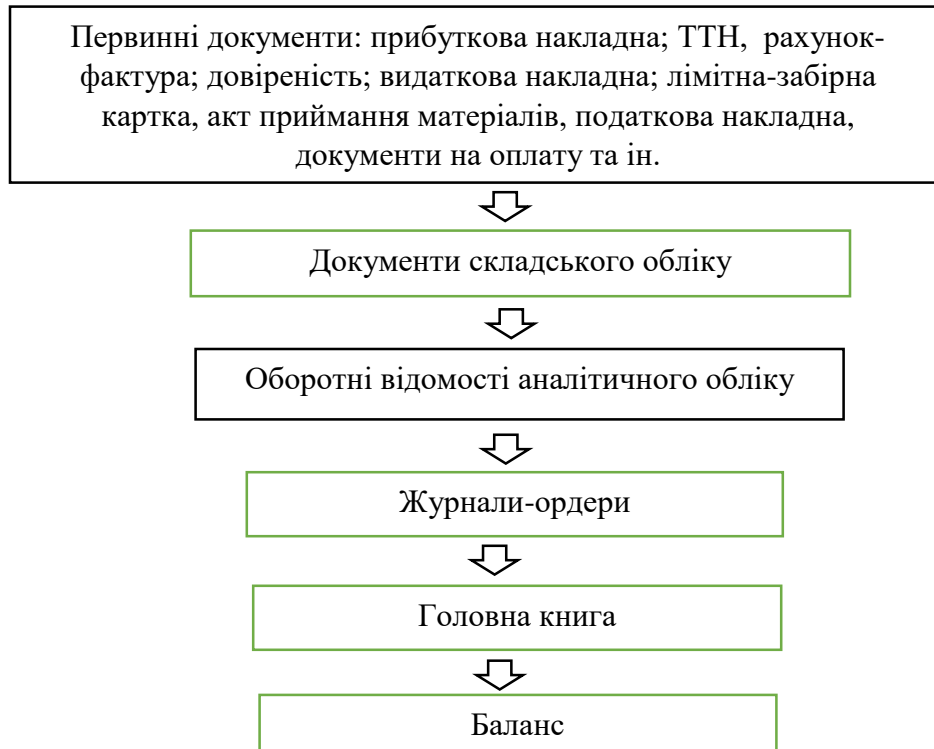

Рисунок Ж.1. – Порядок документообігу виробничих запасів на підприємстві.

Додаток И

Таблиця И. 1. - Склад та перелік субрахунків рахунку 20 «Виробничі запаси»

Рахунок	Субрахунок та характеристика
20 «Виробничі запаси» -	201 «Сировина й матеріали» - відображаються наявність та рух сировини та основних матеріалів, які входять до складу продукції, що виготовляється, або є необхідними компонентами при її виготовленні
	202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» - відображаються наявність та рух покупних напівфабрикатів, готових комплектуючих виробів (включаючи у підрядних будівельних організаціях будівельні конструкції та вироби - дерев'яні, залізобетонні, металеві, інші), що придбані для комплектування продукції, що випускається, які потребують додаткових витрат праці з їх обробки або збирання.
	203 «Паливо» - обліковуються наявність та рух палива, що придбається чи заготовлюється для технологічних потреб виробництва, експлуатації транспортних засобів, а також для вироблення енергії та опалення будівель, оплачені талони на нафтопродукти і газ.
	204 «Тара, тарні матеріали» - відображаються наявність і рух усіх видів тари, крім тари, яка використовується як господарський інвентар, а також матеріали й деталі, які використовують для виготовлення тари і її ремонту
	205 «Будівельні матеріали» - відображають рух будівельних матеріалів, конструкцій і деталей, обладнання і комплектуючих виробів, які належать до монтажу, та інших матеріальних цінностей, необхідних для виконання будівельно-монтажних робіт, виготовлення будівельних деталей і конструкцій.
	206 «Матеріали, передані в переробку» - обліковуються матеріали, передані в переробку на сторону та які надалі включаються до складу собівартості отриманих з них виробів.
	207 «Запасні частини» - ведеться облік придбаних чи виготовлених запасних частин, готових деталей, вузлів, агрегатів, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту, а також автомобільних шин у запасі та обороті.
	208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» - обліковуються мінеральні добрива, отрутохімікати для боротьби зі шкідниками й хворобами сільськогосподарських культур, біопрепарати, медикаменти, хімікати, що використовуються для боротьби з хворобами сільськогосподарських тварин.
	209 «Інші матеріали» - обліковуються бланки суворого обліку (за вартістю придбання) відходи виробництва (обрубки, обрізка, стружка тощо), невиправний брак, матеріальні цінності, одержані від ліквідації основних засобів, які не можуть бути використані як матеріали, паливо або запасні частини на цьому підприємстві (металобрухт, утиль), зношені шини тощо.

Додаток К

Таблиця К.1 – Відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку операції з руху запасів на підприємстві

Зміст	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
	Дт	Кт	
Оприбутковано запаси від постачальника	201	631	10000
Відображено ПДВ	641	631	2000
Відображено вартість послуг з доставки за прямим методом обліку ТЗВ	201	631	500
Відображено ПДВ	641	631	100
Оприбутковано паливо придбане через підзвітну особу	205	372	2000
Відображено ПДВ	641	372	400
Оприбутковано запаси отримані з власного виробництва	20	23	7000
Відображено вартість послуг з доставки за непрямим методом обліку ТЗВ	209	631	1500
Відображено ПДВ	641	631	300
Безоплатно отримані запаси	20	718	20000
Отримані від ліквідації основних засобів запаси оприбутковано	20	746	8000
Оприбутковано надлишок запасів, виявлених під час інвентаризації	20	719	3700
Отримано запаси як внесок до статутного капіталу підприємства	20	46	12000
Відпущено запаси зі складу до цеху (внутрішнє переміщення від однієї МВО іншому)	20	20	4500
Списано запаси використані на потреби управління	92	20	4300
Списано запаси використані на будівництві	151	20	6500
Списано собівартість реалізованих запасів	943	20	12400
Відпущено сировину у виробництво	23	201	60000
Безоплатно передано запаси нараховано ПДВ	949 949	20 641	9800 660
Списано одноразову тару, використану при реалізації продукції	93	204	1200
Списано нестачу запасів в межах норм природнього убутку	947	20	320
Списано собівартість переданих запасів до статутного капіталу інших підприємств	943	20	9000

Додаток Л

Таблиця Л.1 - Характерні помилки, які зустрічаються в процесі обліку запасів

№	Вид помилок	Зміст допущеної помилки
1	Помилки під час обліку запасів	<ul style="list-style-type: none"> – неправильно і несвоєчасно оформляються документи по оприбуткуванню, витраті і руху виробничих запасів; – неукладені договори про матеріальну відповідальність із комірниками (матеріально відповідальними особами); – неправильно формується фактична собівартість виробничих запасів; – не ведеться аналітичний облік руху виробничих запасів в бухгалтерії; – нерегулярно проводиться звірка даних руху виробничих запасів у бухгалтерії і на складах організації; – порушення обов'язковості (або регулярності) проведення інвентаризації; – на складах зберігається велика кількість виробничих запасів, що не використовуються; – неправильно проводиться списання виробничих запасів за видами витрат (на основне виробництво, допоміжне виробництво, обслуговуючі господарства, непрямі витрати, витрати на продаж, фінансові результати та ін.); – під час списання виробничих запасів спосіб визначення фактичної собівартості відрізняється від установленого в обліковій політиці; – невірно ведеться облік ПДВ виробничих запасів та інші.
2	Помилки під час документального оформлення операції, пов'язаної з використанням та рухом запасів	<ul style="list-style-type: none"> – не оформляються бухгалтерські довідки під зниження вартості матеріальних цінностей; – не оформляються прибуткові накладні, виписані самою організацією – одержувачем цих цінностей; – відсутні довіреності на отримання товарно-матеріальних цінностей.
3	Помилки під час занесення інформації в реєстри бухгалтерського обліку	<ul style="list-style-type: none"> – порушується відповідність синтетичних даних аналітичним у реєстрах бухгалтерського обліку; – не оформляються бухгалтерські довідки, тобто не дотримується вимога до обов'язковості всіх реквізитів первинних документів реєстрів бухгалтерського обліку.

Додаток М

Таблиця М.1 - Складові елементи облікової політики стосовно запасів

№	Елемент	Варіанти вибору
1	Одиниця обліку запасів	– найменування; – однорідна група (вид)
2	Призначення та умови використання запасів	Самостійно встановлюється підприємством
3	Метод обліку транспортно-заготівельних витрат	– пряме включення ТЗВ до первісної вартості одиниці запасів, що купуються (для однорідних запасів); – за середнім відсотком (при узагальненні суми транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку з подальшим їх розподілом
4	База розподілу транспортно-заготівельних витрат, що прямо включаються до первісної вартості запасів	за кількісним критерієм: – вага; – об'єм; – кількість місць; – одиниць; за вартісним критерієм: – ціна одиниці запасів
5	Методи оцінки запасів при їх вибутті	– ідентифікованої собівартості; – середньозваженої собівартості; – ФІФО; – нормативних витрат; – ціни продажу
6	Періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів	Самостійно встановлюється підприємством

Додаток Н

Рисунок Н.1. – Порядок дій для проведення інвентаризації запасів на підприємствах внаслідок воєнного стану.

Додаток О

Таблиця О. 1 - Характеристика методів контролю надходження, зберігання та вибуття виробничих запасів

Метод	Характеристика методів контролю	Періодичність
економічний аналіз	застосовують для виявлення й оцінювання причин, що впливають на відхилення від нормального перебігу виробничих процесів	щомісячно
формальна перевірка документів	з'ясування правильності складання первинної документації господарських операцій з руху запасів та обґрунтованості відображення операцій на рахунках і в регістрах бухгалтерії способом подвійного запису. мають бути наявні всі обов'язкові реквізити	в момент візування документу
інвентаризація	спосіб фактичної перевірки наявності виробничих запасів, а також контролю за їх зберіганням. Більшість випадків нестач, крадіжок, розтрат виявляється за допомогою інвентаризації.	Не рідше 1 разу на рік або в міру необхідності
технологічна експертиза	Здійснення контролю інженерної і технічної підготовки виробництва, а також якості продукції, що випускається (контрольний запуск сировини у виробництво для визначення обґрунтованості норм витрат ресурсів, і вихід готової продукції);	Не рідше 1 разу на місяць або в міру необхідності
арифметична перевірка документів	порівнюються записи в облікових регістрах з відповідними первинними та зведеними документами. Перевіряється арифметична відповідність підсумків, виведених в облікових регістрах. Це дозволяє виявляти необґрунтовані первинними документами записи, встановлювати віднесення сум не на відповідні рахунки, щоб приховати розкрадання	щомісячно
логічний контроль	Перевіряється логічність, доцільність, можливість здійснення операцій, пов'язаних з рухом запасів, наскільки дані операції є обґрунтованими. Перевірка об'єктивної можливості виконання документально оформлених господарських операцій	В момент візування документу
вибіркові спостереження	Для здійснення контролю якісних характеристик об'єкта, коли суцільний контроль неможливий (наприклад, для визначення дефектів виробничих запасів);	В момент прийняття запасів
зустрічна перевірка	Для встановлення тотожності даних, які містяться в усіх примірниках відповідного документа через порівняння окремих примірників одного й того самого документа у різних організаціях, а також документів, пов'язаних між собою однією операцією	В міру необхідності
метод зворотного рахунку	ґрунтується на попередній експертній оцінці матеріальних витрат, з метою подальшого визначення (зворотним рахунком) величини безпідставних списувань сировини на виробництво окремих видів продукції	В міру необхідності